

ook bijzonder weinig voorstellingen gezien hadden. Terwijl die jonge Vlamingen toch tenminste The Wooster Group zijn gaan bekijken, of Hollandia. En zich kunnen optrekken hebben aan het welslagen van bijvoorbeeld Tg Stan, conservatoriumstudenten die besloten hebben na hun toneelstudies zelf een gezelschap op te richten en daar op wonderlijke wijze in geslaagd zijn. Zo'n voorbeelden stimuleren. Aan de andere kant is er lange tijd alleen maar het Théâtre Varia geweest waar toch interessante dingen gebeurden. Veel van die mensen van de Varia zijn ook doorgestroomd naar de pedagogie. Wat stimulerend kan werken, maar ook beperkend...

Etcetera: Zoals op een bepaald moment de hele Blauwe Maandag op collectieve wijze docent bleek te zijn aan de Antwerpse Studio.

Beukelaers: Precies. Maar ik wil ook iets corrigerends zeggen. Wat ik wel voel als ik met Franstaligen werk, is dat ze eigenlijk altijd bezig zijn voor 60 miljoen mensen, terwijl de Vlamingen met die 5 miljoen van hier tevreden lijken te zijn. Vlamingen spelen precies altijd voor hun familie, Walen –in hun hoofd toch– voor de wereld. Terwijl de paradox dan weer is dat het in werkelijkheid misschien net andersom is, en de Walen heel lokaal bezig zijn terwijl de Vlamingen de wereld rondtrekken. Ik stel in ieder geval vast dat de interessantste francofone theatermakers gefascineerd zijn door wat er in Vlaanderen gebeurt en niet zelden op een plek als het Lunatheater gesignaleerd worden, vaak vol van bewondering. Ik heb zelf Franstalige studenten wier droom het is bij een Vlaamse groep te spelen. Sommigen zitten al bij Leporello, of bij Wim Vandekeybus.

De buik

Etcetera: Wat zoeken ze daar?

Beukelaers: Een beleving van het theater die je nog het best zou kunnen omschrijven als 'rough'. Ze vinden dat het er bij hen nog altijd te afgeborsteld aan toegaat, te clean, te literair, terwijl ze bij ons de vitaliteit bewonderen, het schijnbaar ruwe, het 'vanuit de buik'-gevoel, waar de Nederlanders ons ook zo om benijden.

Etcetera: Het soort ruwheid dat ook in je werkvoorstellingen zat, zoals je die jarenlang in de Studio hebt gepresenteerd. Hoe kijk je daar nu zelf op terug? Ik vond ze toen in ieder geval fantastisch, maar weet eerlijk gezegd niet of ik dat nu nog zou vinden.

Beukelaers: Ik maak nog wel eens zo'n voorstelling in het INSAS, daarom hebben ze me er destijds trouwens gevraagd, en het zijn natuurlijk ondernemingen die heel erg kunnen lukken maar ook heel erg de mist kunnen ingaan, omdat je heel weinig elementen hebt om je aan vast te houden als het fout gaat. Maar ik zou ze voor geen geld ter wereld willen missen hebben. Het vrijheidsgevoel dat je ervaart bij zo'n voorstelling en aan het eraan voorafgaande proces is enorm. Meemaken hoe acteurs als Herman Gilis je na weken nog kunnen verrassen, dat was geweldig. Ik herken die vrijheid ook nog wel in de voorstellingen van Jan Fabre en vooral Wim Vandekeybus. En ik herken ze ook in mijn werk met de studenten van het INSAS, voor wie het om een nieuw soort van werken gaat.

Etcetera: Iets anders. Bestaat er enerzijds nog altijd bij iedere Franstalige, dus ook Belgische acteur zo'n droom van 'monter à Paris'? En anderzijds: heeft Parijs een beeld van wat er hier in het Franstalige theater gebeurt?

Beukelaers: Om op je tweede vraag eerst te antwoorden: Parijs heeft geen boodschap aan wat er buiten Parijs gebeurt, ook niet aan wat er in de Franse provincietheaters gemaakt wordt, al is dat vaak zeer interessant werk. Het Franstalige Belgische theater bestaat niet in Parijs, het Vlaamse heeft, daar hadden we het daarnet al over, zijn kanalen: behalve Jan Lauwers, Jan Fabre, Alain Platel en Arne Sierens, staan ook Tg Stan en Dito'Dito daar regelmatig, wat fantastisch is voor die mensen. Toch is voor veel Franstalige acteurs, regisseurs, schrijvers het in Parijs maken nog altijd de ultieme droom. Maar op dat moment gaan ze echt in dezelfde vijver vissen als de Franse theatermakers en daardoor zijn ze in zekere zin minder welkom. Ik ben zelf ooit gevraagd voor een voorstelling van André Engel. Ik voelde met mijn ellebogen aan dat me dat door mijn Parijse theatervrienden niet onmiddellijk in dank werd afgenomen.

Etcetera: Er zijn nu en dan pogingen om in het theater met Vlamingen en Walen samen te werken. Het BKT heeft vroeger samengewerkt met het Atelier Sainte Anne, zij het in een woordenloos stuk van Handke, het NTG en de Varia hebben onder jouw impuls een poging gedaan, Dito'Dito werkt nauw samen met transquiquennal. Vind je dat zinvol?

Beukelaers: Natuurlijk is dat zinvol. Met andere mensen samenwerken is echt de essen-

tie van het theater. Daar doen we het toch eigenlijk voor?! En het werk dat Willy Thomas doet met Dito'Dito is bijzonder zinvol. De openheid die zo iemand creëert, de bruggen die zo geslagen worden, zullen voor een groot deel het gezicht van het theater in een stad als Brussel bepalen, denk ik. Ik zou het dan ook niet meer dan logisch vinden dat een figuur als Willy Thomas straks aan het hoofd van iets als de KVS zou staan. Hij zou dat zeer goed doen, daar ben ik van overtuigd. Omdat Willy Thomas een theatermaker is die zichzelf en het theater en de wereld voortdurend in vraag stelt. En hij kijkt naar de toekomst en dat is essentieel in het theater. Wie zich alleen met het verleden bezighoudt, is al dood. Er is maar één wet in het theater waarin ik echt geloof en dat is: als je oud bent moet je ermee stoppen.

Etcetera: Oud in je hoofd, bedoel je?

Beukelaers: Natuurlijk. Als je refuseert wat de jeugd doet, als je niet meer mee kan of wil, als je de ramen sluit voor wat er buiten gebeurt, als theater geen avontuur meer is, maar alleen werk, dan moet je ermee ophouden. Wie vindt dat hij niets meer kan bijleren, moet maar op zijn sokkel gaan staan. Maar als artiest heb je dan voor mij geen recht van spreken meer. Waarom ik zo'n groep als Tg Stan zo enorm bewonder, is omdat ze mij doen inzien hebben dat de inhoud van een voorstelling ontzettend veel belangrijker is dan de vorm. Ik word zo moe van al die trucs met belichting en glijdende decorelementjes en flashy kostuums waar zoveel theater nog op drijft en ik ben blij als ik vier goede acteurs een goede tekst op een goede manier hoor en zie spelen. En ik ben vooral blij dat er in Brussel eindelijk wat goed Nederlandstalig theater te beleven valt, want daar is de hoofdstad van ons land jarenlang van gespeend geweest.

Etcetera: Wij zijn blij met jou, François. Bedankt voor dit gesprek. ●